

De Heraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Hot nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht.

Zondag 29 December 1912. N^o. 1826.

blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van
dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE, Abonnementen en Advertenties
aan de ADMINISTRATIE Bureau: Warmoesstraat 96, te Amsterdam.
Insendingen, die later dan Donderdag 's namiddags te 12 uren worden ontvangen,
kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementen: franco aan huis, per drie maanden f 1.20, voor België per jaar
f 5.20 bij vooruitbetaling, voor het verdere Buitenland en Ned.-Indië per jaar
f 8 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f — 10. Abonnementen worden
aangenomen door het Bureau te Amsterdam, Boekhandelaren, Postdirecteuren enz.
Advertenties: van 1 tot 6 regels f 1.20, voor elke regel meer f — 20.
Aanvragen en vermelding van leidegaven f — 12 per regel.

"Hij zal ons geleiden tot den dood toe".

[OUDEJAARSVOND 1912].

Want deze God is onze God
eewiglijk en altoos. Hij zal ons
geleiden tot den dood toe.
Psalm 48 : 15.

Wie gelooven mag, voelt 't, dat ook het
Oudejaar ons niet somber behoeft te stem-
men. Daarvoor is de goedertierenheid Gods
te machtig over ons. Maar aan het ont-
zettende verschijnsel van den dood denkt
men, als weer een jaar van ons leven om is,
toch vanzelf, en dan vooral leeft er heilige
ernst in goeden zin in u op, zoo ge, aan het
sterven denkend, u bepaalt tot het denken
aan uw eigen dood. Meer dan vijf-en-
dertig miljoen menscheleke wezens zijn,
sinds een vorig jaar het stuk voor Oude-jaar
ons uit de pen vloede, weer in den schoot
der aarde weggeborgen. Zes maal zoveel
als de geheele bevolking van ons land
uitmaakt. En toch, die allen waren schep-
selen Gods. Die allen waren van God met
name gekend. Die allen had God geleid
tot aan hun dood toe. Ook in den kring
van de lezers van ons blad zou 't u pijnlijk
verrassen, zoo ge ze tellen kondt, hoofd voor
hoofd, die breedschare van broeders en van
zusters, die ons stuk voor het Oudejaar van
1911 nog onder de oogen kregen, en die
sinds naar het graf zijn uitgedragen. En
was 't zoo in het jaar dat nu achter ons
ligt, niet anders zal 't zijn in 't jaar dat
we morgen ingaan. Ook nu zal de dood
ons kring weer aanmerkelijk doen slinken.
Dat weten we vooruit, dat erkent een ieder.
Alleen maar, wie van de velen die ons ook
nu weer ontvallen zullen, heeft er gewaar-
wording van, dat dit lot diltmaal hem binnen
zoo korte maanden of dagen te wachten
staat? Men is wel geneigd om in te gaan
in de gedachte van het sterven, en ook
wel om op zijn huisgenooten en vrienden
te zien, maar wie doorloopt in een ure als
van 't Oudejaar de nadering van zijn eigen
dood? Een ernstige kranke ja, ook soms
wie met een gevaarlijke kwaal behept is,
maar verreweg de meesten, wie God nog
volle kracht en bloeiende gezondheid ge-
nieten doet, kunnen in hun naderend einde
maar niet inleven, en als die bange gedachte
ook maar aan een slip van ons kleed zich
hecht, pogen wij ze aanstands we van ons
te schudden. Het leven is zulk een rijke
gave, dat er in onze gedachtenwereld voor
ons persoonlijk sterven nauwelijks plaats
is. Zelfs bij de ouden van dagen kan het
leven nog soms zoo sterk spreken. Onze
jaren, zong Moxes reeds, zijn zeventig jaren,
en toch, hoevele overschrijden die grens
niet reeds, en dat toch geen stervensge-
dachte duurzam vat op hen heeft. We
moeten dan ook die aangrijpende gedachte
niet aan onze hooge jaren verbinden. Juist
dit doet men maar al te vaak, en juist dat
maakt de jongeren te zorgeloos. Elke jaar
toont 't opnieuw, hoevele door den bitteren
dood reeds op veel jonger leeftijd achter-
haald worden. Neen, het hangt aan de
grijze haren niet. De spanning van het
steeds bedreigde leven moet onze aller
stemming hoog weten te houden. Niet om
ons in de somberheid van den angst te
doen vervallen, niet om den vroolijken
lach van heilige vreugde van onze lippen
te weren, niet om klagen en weened
door het leven te gaan, maar toch altoos
om te tonen, dat we wat 't ernstigste
is, ook het ernstigst opvatten. En daar
nu in 't bestel van onze God de insijn-
ding van den tijd in de reeks der jaren
en de terugkeer van den Oudejaarsavond er
op doelen, om ook ons aan onzen dood te doen
gedenken, op ons einde te doen merken,
en over ons sterven heen in de eeuwigheid te
doen gluren, voegt 't ons niet, op den
avond van 't Oudejaar over die heel ons
leven beheerschende gedachte heen te
glijden; neigt althans in den Christelijken
kring jong en oud er toe, om meer dan
anders zich aan die aangrijpende gedachte
over te geven; en is het daarom als 't
suizen eener zachte koelte, zoo we als voor
de graven der zaligen de toezegging van onze
God ontvingen: „Hij zal u geleiden tot den
dood toe".

Gods oude volk leefde op 't land, en
dacht daarom bij dit „leiden" meest aan
den goeden herder, die zijn schapen leidt met
zijn staf, en ook ons is door het psalmlied
die rijke gedachte liefgeworden. Maar toch,
ze put niet uit, wat voor ons in dit „geleid
worden door onze God" inzit. Voor ons
komt die behoefte om geleid te worden,
veel meer uit de jaren van onze kinderlijke
onnooselheid op. Als 't jonge kind verlegen
alleen staat, en niet weet waarheen, en het
straks moeder ontwaart, en naar moeder

toetrippelt, om moeders hand te grijpen en
door moeder geleid te worden, dan is dit
't beeld dat ons toespreekt. Of ook, bij
ons vele trekken en gaan wekt 't bij ons
de gedachte op van een vreemde streek,
waar we geen heg of steg weten, en daarom
een gids zoeken, en door dien gids ons
leiden laten. Niet, alsof dat geleid worden
ons steeds lief zou zijn. Veel eer begint bij
't opgroeien ons dat altoos geleid worden
maar al te spoedig te verdrieten. Als we
verlegen staan, dan ja, o, zoo gaarne. Maar
anders prikkelt 't ons veel eer, niet geleid
te worden, maar zelf onzen weg uit te kiezen,
zelf 't pad te bepalen, en bij den twee-
sprong zelf uit te maken, of we rechts dan wel
links zullen gaan. Het is zoo, niet in een leder
sprekt dit zelf willen beslissen even sterk.
Er zijn naturen die meer aanleunen, meer
op anderen zien, en liefst volgen. Doch
altoos staan tegenover deze bescheiden natu-
ren anderen over, die juist niet gaan waar ze
voetstappen ontdekken, en die altoos verder
hun eigen voetstappen zetten willen, kon 't
zijn als sporen voor wie achter hen zullen
aankomen. En feitelijk leven die twee personen
tot op zekere hoogte in ieder onzer. Soms
verkeeren we in een stemming, dat we ons
verlegen gevoelen en ander leiding o,
zoo gaarne welkom heeten, maar dan komt
er weer de oude strijd in ons op, om onzen
eigen weg te willen gaan, en tusschen die twee
stemmingen schommelt der meesten leven.

Zoo althans is het in het uitwendige, in het
oppervlakkige, in het verbijszonderde van ons
leven, maar achter dit alles, en over dit
alles uit, kennen we toch ook gansch andere
gewaarwordingen. Gemeenschap met anderen
is ons lief, iets samen met anderen deelen,
verhoogt 't genot er van, maar als de nacht
daalt, keert ieder in zijn eenzaamheid terug.
Dan komt 't eenzaam gebed op de knieën.
Dan trekt onze ziel, eer we inslapen, zich
in zichzelf terug. En dan voelen en ont-
waren we, hoe we in 't verborgen een
wereld met ons omringen, waarin we alleen
zijn en alleen blijven, tenzij onze God bij
ons inkeert om met ons te vernachten.
Allerlei wereld schuilt zich doores. Er is
een wereld van het Boze, waarin we
verstrikt geraken als zondige gedachten of
plannen ons bezig houden. Er is een
wereld van ons gezin, van onze om-
geving, van ons volk en van ons land,
waarin we ons bewegen bij ons beroep
en bij onze lectuur. Maar dan is er nog een
derde wereld, een wereld waarin ons eigen
ik o, zoo alleen leeft, en in die binnenste
wereld ontmoet dan de ziel, zoo ze voor het
heilige kleed, haar God. Een kind van nog
geen tien jaar, dat op een boot met duizen-
den passagiers naar de andere wereld over-
steekt, weet niets af van den man, die daar
hoog op de brug het machtig vaartuig
stuurt. Eerst wie ouder wordt weet daar-
van, zoekt met zijn oog, waar toch 't punt
is waarvan de bevelen uitgaan, en eindelijk
ontdekt hij 't: Daar hoog op de brug staat
de man die 't schip leidt. En zoo nu is
't ook met 't scheepje van ons persoonlijk
leven. Heel jong, denken we ons den gang
van ons leven nog niet in. Komt we
we verder, dan voelen we wel dat er stuur
in ons leven moet zijn, maar we weten nog
niet hoe die stuur er inkomt. En dat
duurt, tot eindelijk het geloofs oog zich ont-
sluit, en dan zien we die eerst onzichtbare
hand, die het stuurrad van ons leven om-
wentelt, tot we eindelijk in dat sturen van
ons leven inzicht beginnen te krijgen, vaste
gemeenschap met onze God ons deel wordt,
en we nu de stemme hooren: „Ik zal u
leiden, leiden tot den dood toe".

Heerlijk, dit te weten. Leiding in uw
leven. Ge zijt dan niet hulpeloos aan
u zelf overgelaten. Ge doolt niet in een
vreemde wereldstad, ge verdooft niet op de
bergen. Er is een God die u leidt. Maar
waartoe nu die bijvoeging: tot den dood toe?
Ge wildt gaan juichen over die rijke ge-
dachte, dat ge een God hebt die u leiden
wil, doch waarom nu dat sombere bijvoeg-
sel van den dood? In uw God is het leven.
Ware het dan niet veel heerlijker,
zoo de juichtoon van dat leven u op de
lippen was gelegd? En waarom nu de her-
innering aan uw dood?

En toch, juist dat moet. Gij verbrokkelt
uw leven. Van nature brengt ge in uw
leven geen eenheid. De onnadenkende heeft
geen eigenlijk leven. Hij heeft weken, hij heeft
dagen, dagen en nachten, en daarin gaat zijn
leven op. Zelfs een enkel jaar van zijn leven
weet men veelal niet in één begrip saam
te vatten, of 't moest zijn om iets bijzon-
ders, dat men voor een examen gesloofd
heeft en nu met 't jaar er af is. Of veel
rijker, dat de hope opleefde om moeder te
worden, en dat nu het kindken, dat moeder
an 't hart gedragen heeft, er is, zodat zij
na 't vervulde jaar het kindeke mag troe-
len aan 't hart. Doch dat alles maakt nog
niet, dat ge uw leven voert te bezitten. Een
leven rekent van uw geboorte af. Ja, zelfs
veel verder nog terug. Het gaat terug op onze
ontvangenis. En meer nog, op wat we over-
eriden van onze ouders, van ons geslacht.
Kracht, frische kracht, talent en karak-
ter, of krankheid, erfelijke kwaal, zondige
steet. Zelfs het goud komt bij 't bloed,
en of men in armoede of in weelde geboren
werdt, beslist soms voor heel het leven.
En dit alles nu in zijn besef saam te
vatten, dit in zijn samenhang niet maar
te bespreken of op te schrijven, maar als
in één bundel van leven saam te binden
en het dan als voor zich te houden, en te
zeggen: Dit is nu mijn leven, — dat is
de heilige kunst. En dan dit leven te
beziën, het te ontleden, zich er reken-
schap van te geven wat er in zit. En
dan vooral dit leven in zijn loop van de
weg af te vervolgen. Niet maar u af te
vragen, waarom ge op school gingt, waarom
ge een levenstaak kreeg, waarom ge gehuwd
inhoud van in zich op, en verstaat 't, dat
hij voor heel dit rijke leven verantwoordelijk
staat voor zijn God?

Maar dit bespeurt ge dan toch al spoed-
dig, dat uw leven niet 't warrelen en spar-
telen in den draakolk is geweest, maar
dat er iets uit werd, iets uit ontkemde,
en dat er in die ontkeming een verloop
was, waaruit wat volgde, iets dat zich aansloot
aan wat voorafging. Zoo komt ge tot de ont-
dekking, dat er niet alleen een vaderland-
sche historie is, maar ook een historie van
uw geslacht, van uw gezin, en ten slotte een
historie van uw eigen persoon. Let wel, een
historie. Iets dus, dat niet maar is als het
neerstrijken van regendruppels of het neer-
zigen van sneeuwvlokken, zonder teeken-
ing of zonder dat er iets geordend werd,
maar iets met een gang, een stuur, een
vaste opeenvolging, een gedurige aanen-
sluiting van het een aan het ander. Niet
maar een hoop zaadkorrelen met een schep
opgegeworpen, maar een muur die gebouwd
werd en omhoog ging, en een geheel dat
zich allengs begon te vormen.

Misleidt u dit beeld niet. Zeker, er zijn
levens waarin een heilige tempel omhoog
ging, doch er zijn ook zoo tal van levens,
waaruit niets hoogers en niets heiligers werd.
Toch vormen ook die halverspeelde levens
een geheel, toch was ook in die levens een
historie, toch hing ook in die onverantwoorde-
lijk misbruikte levens hetgeen morgen ge-
beuren zal saam met wat heden gebeurde,
en het bittere jammer juist van die verspeelde
en misbruikte levens is, dat de drager er
van zoo onbewust en onnadenkend over
alles heenglijdt, en zelfs dit ééne, dat hij
aan eigen leven doorleefde, niet verstaat. Bij
aangrijpende gebeurtenissen en bij diepen
val in zonde wordt zoo iemand dan plot-
seling door heel zijn verleden aangegrepen.
Hij weet dan niet, wat hem overkomt. Alles
schudt en beeft dan in de fundamenteen van
zijn leven. Hem overvalt dan, wat hij nooit
vermoed had. Hij zong maar den eenen
dag uit, en den anderen dag in. En ver-
geten was weer wat er achter ligt. Dit
naleve leven bij den dag was zoo licht om te
dragen. Half spelend ging 't van jaar in
jaar. Maar juist dat is voor Gods kind
ondragelijk. Dat mag niet. Dat zou zijn
zonde opstapelen. En daarom houdt zijn
God hem van die oppervlakkigheid af,
door er hem altoos weer aan te her-
inneren: „Gij zijt niet alleen. Ik uw God
leidt u. En ik zal u leiden tot den dood
toe!"

Juist in dit laatste zit de kracht van dat
Godelijk woord. Ge wordt geleid, zeer
zeker, maar niet enkel als een bergbestiger
langs de bergtoppen, om 't schoone van
heel 't land te beziën, noch ook, evenals een
vreemdeling in een hem vreemde wereld-
stad, om de pracht der gebouwen en de
drukte van 't leven te bewonderen. Neen,
de leiding, die uw God aan uw leven
geeft, is heel anders. Ze is een leiding die
op een doel afgaat. Ze strekt ook zeer zeker
om 't leven om u heen te doen beziën,
u de wonderen van Gods Schepping en de
wonderen van zijn menschenwereld te doen
kennen, maar daar blijft het niet bij. Wat ge
onder Gods leiding voortbrengt, is een levensreis.
Er is een punt vanwaar ge van wal steekt.

Er is een oceaen wiens golven u scheepje door-
kleven zal, en er is een haven, waarin ge ten
slotte 't anker zult laten vallen. Alles hangt er
dus maar aan, of ge die haven bereiken zult,
en daarbij is nu dit het geheel eigenaardige,
dat het inglijden in die haven voor u door
het graf gaat, en dat een legelijk die daarmee
rekent, die daarop voorbereid is, die hierbij
in elk opzicht verantwoord is, uit zal komen
naar de bede van zijn hart. Vandaar de
grootte tegenstelling tusschen wat de wereld
en wat uw God u toeroept. Luistert ge
naar de roepstem der wereld, dan moet
alles bij u uitloopen op ontweeking van
uw talent, op een rijper levenstaak, op het
verwerven van ruimer bestaansmiddelen, op
een huwelijk en op 't verrijkt worden met
eigen kroost, en als dat alles verworven is
of zal zijn, ja dan komt er nog een avond
van 't leven, zoo ge tot hooge jaren ge-
spaard wordt, maar dan is 't toch eigenlijk
uit, dan is uw levensklok aflopende, en niet
lang meer, of ook gij wordt uitgedragen, en
daarom spreekt men dan liefst zoo weinig
mogelijk van dat sterven. Waartoe er ook
van gerept? Het is dan toch uit, en is 't dan
niet beter, er een gordijn voor te schuiven
en er niet dan heel stil van te fluisteren,
zodat ge 't eigenlijk nauwelijks hoort?

Doch al is zoo de stem der wereld over
uw leven, zoo is het roepen van uw God
niet. Voor Hem toch is aanvankelijk op
aarde nog pas het zeer kort begin van uw
leven. Uw eigenlijke leven begint pas, als ge
over de bank van den dood met uw scheepje
in de haven der eeuwigheid zijt binnen-
geleden, en wat ge hier waart en wordt
endeet in dit aardse leven, was niets
dan een enkel bedrijf in het machtig drama,
en veelal een bedrijf dat aan het treurspel
maar al te zeer herinnerde. „De jaren des
menschen zijn zeventig jaren, en het meeste
van die is moeite en verdriet". Zoo zong
Moxes het, en zoo wordt het nog steeds
door zoovele bevonden. Een menscheleke
bestaan dat niet verder reikt dan dat
eene bedrijf hier op aarde, het is zoo bitter
arm. Zelfs de eederboom die de eeuwen
arm en niet verwelkt, staat dan nog hooger
en daarom is wat de Heere uw God aan u als
levenstaak toedacht zoo heel iets anders.
Steeds een heenwijzing naar uw sterven.
Steeds een in de verte met doffen walm doen
flikkeren van den fakkel des doods. Die dood
wacht. Dien dood moet ook gij sterven.
Naar de komende eeuwigheid is geen andere
weg dan die over de bank van het
sterven voert. Hoe 't u bij dit sterven
zijn zal, beslist uw leven. Maar vrees niet,
ik zal u leiden, leiden heel uw leven
door, leiden door den levensoceaen met
zijn golven, en leiden over de bank des
doods, die u van de komende eeuwigheid
scheidt. Ik zal u leiden, niet nu alleen,
niet enkel bij uw gang door dit aardse
leven. Vrees niet, en laat geen angst u
bekruipen. Ik zal u leiden, u leiden tot
in uw dood. En dan verder niet? vraagt
ge. Alleen maar tot aan onzen dood? o,
Gewisselijk, wat u hier dolen doet, wat
hier het gestadig levensgevaar voor u mee-
brengt, wat maakt dat ge zonder leiding
gewisselijk omkomt, gaat niet mee in de
eeuwigheid over. Dan valt alle zonde weg.
Dan vallen alle schellen van de oogen. Dan
wijkt alle duisternis en donkerheid. Dan
zult ge kennen gelijk ge gekend zijt. Dan zal
de heerlijkheid van Gods kinderen uw deel
zijn. En dan valt juist daardoor vanzelf
alle gevaar van dolen weg, en weg dus ook
de leiding, die ge hier om uwer zonde wil
geen oogenblik missen kunt. En daarom
staat 't er zoo juist, staat 't er zoo vol-
ledig. Na den dood blijft 't gevaar weg.
Tot in den dood blijft 't gevaar. En daarom
ligt 't alles, wat ge van noode hebt, in
die ééne, zoo rijke toezegging: Ge zult niet
alleen worden gelaten. Ik zal met u zijn
en u leiden, niet nu alleen, maar tot aan uw
sterven, tot aan uw dood toe.

Doch versta dit nu niet in dien eigen-
dunkelijken zin, die er zoovele toe verleidt,
om in hun jeugd en hun leeftijd van
kracht op eigen kompas te zeilen, en dan
eerst als de oudere jaren komen, te denken:
ik mocht toch eens voor de eeuwigheid ver-
dolen, en zou ik daarom er niet aan gaan
denken, om mij nu op mijn ouden dag aan
de leiding van mijn God over te geven.
Ge voelt de onzinnigheid die hierin
schuilt. Eerst zonder gids de bergen op,
of zonder loods de zee ingaan. Dank zij
die eigenzinnigheid op de bergen geheel
verdolen, of op den oceaen geheel uit allen
koers raken, en dan, als de wolken saam-
trekken, en het bliksemvuur lichten gaat,
op eens zijn dwaasheid inzien, en nu op
de knieën vallen, en God bidden om een
gids die de bergen, of om een loods die de
golven kent. En toch, is dat niet veler dwaas-
heid? Eerst het leven leven, geheel naar

eigen zin en inzicht, en dan, als de beste
kracht van 't leven verteerd is, het verleden
verspeeld en bedorven is, en niets dan
ondergang voor oogen staat, dan op een-
maal zich tot zijn God keeren, en roepen:
o God wees mij genadig, en leid mij. Als
de haven die u wacht, noordelijk ligt, en
gij zijt, door zorgeloze schuld verdoold,
geheel naar de zuidpool afgezet, dan gaan
roepen: o, mijn God, nu ik zelf alles ver-
dorven heb, nu geef ik U de leiding over,
voer mij nu naar de haven mijner be-
geerte. Leiding tot den dood toe, beteekent
leiding van de weg af tot aan het graf.
Leiding tot aan den dood wil zeggen, dat
er in heel den gang van uw leven stuur
moet wezen, zodat ge steeds het rechte
pad houdt, het ééne zich aan het andere
aan kan sluiten, en ge in elk jaar van uw
leven juist op dat punt zijt aangekomen,
waar ge in dat jaar u bevinden moest. Bij
een reis naar Amerika rekent de stuurman
tot op het kwartier ja tot op de minuut
na uit, of hij op 't uur dat nu zijn uurwerk
aanwijst, wel juist reeds het punt bereikt
heeft waarop hij op die minuut zijn moest.
En zoo nu moest elk onzer bij de viering
van zijn geboortedag doen. In Gods bestel
is precieselijk voor elk jaar van ons leven
aangegeven, wat dan af moet zijn, hoever
we moeten gevorderd zijn, op welk punt
we ons moeten bevinden. Wat meer en wat
beter moet ons dan op onzen geboortedag
bezighouden dan de groote vraag, of
we dan nu ook zoover zijn; of het eind
wegs dat nu achter ons moet liggen, nu
ook ten volle afgelopen is; en of dat punt
door onzen voet betreden wordt, dat in Gods
bestel voor dat jaar van ons leven staat
aangegeken. En juist wijl zoovele op
hun geboortedag hier niet aan denken, of er
althans door de vreugde van dien dag van
worden afgehouden, juist daarom kan dan
een Oudejaarsavond zoo goed wezen, als in
heel onzen kring het indenken van het leven
regel pleegt te zijn, en de inkeer in ons
zelf schier zonder drag van buiten plaats
grijpt. Vandaar, dat juist op den avond van het
Oudejaar de gedachte dat God ons leidt
tot den dood toe, zoo past op wat dien
avond in ons hart moet omgaan. Een
leiding Gods voor heel ons leven. Een
doorgaande leiding in heel ons verleden,
en straks in de toekomst, moge die dan
kort of lang zijn, maar in ieder geval tot
aan onzen dood toe. En die leiding van onze
God altoos zoo geschikt en zoo gevoegd,
dat, dreigen we ten slotte met ons scheepjen
op de bank van den dood stuk te stooten,
Gods mogendheid er ons over heen zette, en
Gods engelen ons in de haven der eeuwig-
heid opwachten.

Nu is er tweerlei leiding tot den dood.
De eerste van het offerdier, de andere van
den martelaar. Het offerdier dat op 't altaar
geslacht zal worden, weet niet waar 't naar
toegaat, en spartelt niet zelden tegen; de
martelaar, omgekeerd, juicht in den dood die
hem in de zaligheid overleiden en de kroon der
eere brengen zal. En zeg nu zelf: Biedt zich
in dit tweerlei sterven niet de leiding tot
den dood toe af, die van onze God naar
ons menschen uitgaat? Ge vindt eenzijdig
een brede schare van onnadenkenden, die
er levenslang niets van merken, dat ze
door God geleid worden, en wier leven
toch in zijn hand was, en die nu ten slotte
in den dood verzinken, zonder hope van
eeuwig leven. Doch daarnaast hoort ge het
gejuich opgaan uit de rei van Gods kin-
deren, die ook door hun God geleid werden,
maar het wisten, er in roemden, er zich
aan overgaven, en die nu den dood tegengaan
met den psalm des levens op de lippen.
Nu had 't naar recht zoo kunnen loopen,
dat wie begon met de leiding van zijn God
te miskennen en dwars er tegen inging, reeds
daardoor en voor altoos van de geestelijke
en zelfbewuste leiding van zijn God werd
uitgesloten. Doch hier juist is de barmhartig-
heid onze Gods, dat hij de afgedoolden
niet aan hen zelf overlaat, maar, en hier
keert het keurige beeld van den herder
terug, het afgedoelde schaapken opzoekt,
het wederom onder zijn leiding neemt, en
waarborgt de leiding van zijn behoud.

Keere daarom een legelijk onzer in
zichzelf in, en zie hij om in zijn woning.
Is alle ziel in uw huis Gode toegebracht,
ult Gods heilige leiding levend, in die
leiding genietend en er telkens weer om
biddend, dank dan voor de genade u
geschied, dank ook voor de leiding in
het jaar dat verging, weer genoten, en zij
het de zieleinnige bede van uw hart, dat
ook in het jaar dat nu weer zich opent, die-
zelfde leiding van uw God deel van u allen
moge zijn. En zulks wel alzo, dat, moest
het „tot den dood toe" dit jaar ook in uw
huis zijn toepassing vinden, alle ziel
die het trof, bereid moge zijn om in